

актах цивільного, сімейного, адміністративного, кримінального законодавства, носять епізодичний та фрагментарний характер.

В юридичній науці до цього часу немає єдиного розуміння поняття сурогатного материнства. Загальнопоширеним є тлумачення сурогатного материнства як допоміжної репродуктивної технології, при застосуванні якої жінка" (потенційна сурогатна мати) дає добровільну згоду завагітніти, виносити і народити біологічно чужу дитину, яка після народження буде передана на виховання іншим особам – генетичним батькам, які юридично вважатимуться батьками такої дитини, тобто набудуть статусу "соціальних батьків останньої [2, с.11]. Подібне визначення вбачається неточним і таким, що обмежує як суб'єктний склад учасників договірних правовідносин, пов'язаних із сурогатним материнством, так і саме поняття "сурогатної матері". Адже "сурогатна" мати не завжди буває "генетичною" матір'ю, але завжди залишається "біологічною". А "генетичні" батьки далеко не завжди бувають "соціальними" батьками, тобто тими, які юридично оформлені в якості "батьків дитини". Все залежить від законодавства країни, де дозволене сурогатне материнство і визначено коло учасників договору "сурогатного материнства" та його умови.

В документах Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я поняття сурогатного материнства визначають як: договірні відносини між жінкою (гестаційним кур'єром), у якої вагітність настала внаслідок запліднення ооцитами, що належать третій стороні, сперматозоїдами, що належать третій стороні, і майбутніми батьками дитини, народженої сурогатною матір'ю, за умови, що гамети обох чи принаймні одного з двох згаданих батьків використовувалися для запліднення сурогатної матері [3, с.13]. І хоча це визначення охоплює вже більш широке коло правовідносин, пов'язаних із сурогатним материнством, ніж попереднє, оскільки передбачає випадки, коли сурогатна мати може бути і генетичною матір'ю народжуваною нею за договором "сурогатного материнства" дитини, воно теж залишається досить обмеженим.

Відсутність же чіткого і однозначного визначення поняття "сурогатного материнства" на законодавчому рівні створює у цій частині правовий вакуум в цивільному праві, оскільки встановлення правового інституту "сурогатного материнства" при відсутності дефініції останнього створює сприятливі умови для укладення заздалегідь деліктних угод, підґрунтя для виникнення негативних правових наслідків для дитини, яка народжується від сурогатної матері, наприклад, в питаннях спадкоємства, захисту прав дитини, виконання щодо неї обов'язків з боку

"соціальних" батьків[4,с.54].

Дослідження цивільно-правових відносин, пов'язаних із сурогатним материнством, свідчать, що до себе першочергову увагу привертають – договірні та зобов'язальні правовідносини між "соціальними" батьками і "сурогатною" матір'ю.

Національне законодавство України не містить спеціального закону щодо захисту репродуктивних прав людини, а загальні законодавчі нормативні акти не можуть вирішити всіх питань щодо сурогатного материнства. Зважаючи на нагальну потребу в урегулюванні питань, які пов'язані із сурогатним материнством, як найбільш, ефективною репродуктивною технологією, доцільним вбачається прийняття окремого закону "Про сурогатне материнство", а також внесення відповідних доповнень до Цивільного та Сімейного кодексів України.

Література

1. Цивільний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – 44. – Ст. 356.
2. Свитнев К.Н. Суррогатное материнство: проблемы правового регулирования и правоприменения / К.Н.Свитнев // Правовые вопросы в здравоохранении. – 2011. – № 9. – С. 52 – 61.
3. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Ов'єдо, 4 квітня 1997 року // Збірка договорів Ради Європи. – К. : Парламентське видавництво. – 2000. – № 5. – Ст. 23.
4. Афанасьєва А. И. Суррогатное материнство / А. И.Афанасьєва // Семейное право. – 2009. – № 8. – С. 23.

УДК 342.7:347,342

Мельничук А.С.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Білоусов В.М.,

старший викладач кафедри цивільного права і процесу

ПРАВО ОСОБИ НА ОСВІТУ: ЦИВІЛЬНЕ ЧИ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО?

Освіта – це один з найдавніших соціальних інститутів, який покликаний потребами суспільства відтворювати й передавати знання, умін-

ня, навиків, готувати нові покоління до життя, готувати суб'єктів соціальної дії до вирішення економічних, соціальних, культурних проблем, що стоять перед людством. У сучасному світі освіта – складне і багатоманітне суспільне явище, сфера передачі, освоєння і перероблення знань і соціального досвіду і є основою розвитку нації. Саме тому забезпечення державою права на освіту має особливу суспільну роль [3].

Стаття 53 Конституції України (надалі – КУ) гарантує кожній особі право на освіту та встановлює, що повна загальна середня освіта є обов'язковою [1]. Також, право на освіту записано в статті 26 Загальної декларації прав людини та статтею 14 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права.

Із теорії цивільного права відомо, що Цивільний кодекс України (надалі – ЦК України) виділяє особисті немайнові прав фізичної особи, які поділяються на два підвиди: особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи та особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

Так, до особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи, ЦК України відносить наступні: право на життя; право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю; право на охорону здоров'я; право на медичну допомогу; право на інформацію про стан свого здоров'я; право на таємницю про стан здоров'я; права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я; право на свободу; право на особисту недоторканність; право на донорство; право на сім'ю; право на опіку або піклування; право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, які закріплені у главі 21 ЦК України [4].

Особистими немайновими правами, що забезпечують буття фізичної особи (статті 294-315 ЦК) є такі: право на ім'я; право на повагу до гідності, честі та ділової репутації; право на індивідуальність; право на особисте життя та його таємницю; право на інформацію; право на особисті папери та таємницю кореспонденції; право на недоторканність житла; право на місце проживання; право на свободу пересування; право на свободу літературної, художньої і технічної творчості та ін. [4].

Однак, до жодного із зазначених немайнових прав не належить право на освіту, саме тому, на нашу думку право на освіту варто розглядати крізь призму такого інституту ту цивільного права як надання послуг. Оскільки, з одного боку, надавачем таких послуг виступають освітні за-

клади (школи, ліцеї, коледжі, ВУЗи тощо), а з іншого боку, споживачами даних виступають учні або студенти.

Однак, порівнявши положення статей КУ та ЦК України ми дійшли узагальнення, що вони суперечать одна одній. Оскільки, відповідно до ст. 901 ЦК України за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором, тобто передбачено, що даний договір є оплатним. Також, це підтверджує ст. 903 ЦК України, в якій говориться, що якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов'язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором. Однак, у ст. 904 ЦК України зазначено, що за договором про безоплатне надання послуг замовник зобов'язаний відшкодувати виконавцеві усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору, що не зовсім вписується у рамки надання освітніх послуг [2].

Також, у ст. 53 КУ зазначено, що держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі [1].

Наразі усім відомо, що ВНЗ України вправі надавати освітні послуги на платній основі, однак відповідно порівнявши ЦК України та КУ постає питання чи можуть підлягати під такі дії заклади ЗОШ?

Саме тому, на нашу думку, питання надання освітніх послуг потребує більш чіткого нормативного регулювання, оскільки при більш глибокому аналізі даного питання виникають деякі суперечності та неузгодженості.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356

3. Права людини в Україні – 2006. XVI. Право на освіту // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1187753689>

4. Стефанчук Р. О. Цивільне право України // Навчальний посібник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/law/stefanchuk_tsivpu/part4/403.htm

УДК 347.78:004.738.5(043.2)

Меренкова В.О.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНТЕРНЕТІ

Сьогодні Інтернет став найбільш важливим джерелом інформації, ніж періодичні друковані засоби масової інформації. Можливість доступу до мережі Інтернет дозволяє ознайомлюватися з новинами за допомогою електронних версій звичайних газет, телепередач або спеціалізованих сайтів. Як наслідок, значно зросла увага правоохоронних органів до діяльності різного роду Інтернет-ресурсів, які використовують об'єкти інтелектуальної власності: музичні твори, фото та відео зображення тощо.

Серед причин масового незаконного відтворення примірників творів в мережі, що охороняються авторським правом можна виділити технічну простоту здійснення операції. З розвитком техніки, користувачеві Інтернет все менше часу потрібно для отримання на своєму комп'ютері тотожної копії твору, або такої, що практично не поступається оригіналу за якістю.

Інша причина незаконного обігу творів полягає в елементарній відсутності привабливих варіантів легального отримання необхідних творів за наявності нелегальних. Очевидно, що окремі правласники не в змозі відслідковувати поширення об'єктів, що охороняються, в цифрових мережах та їх використання при створенні продуктів мультимедіа.

Дуже важливим є питання правової оцінки розміщення будь-якого

зображення на сторінці веб-сайту, тобто встановлення того, чи є це використанням твору. Законодавство України чітко визначає, що розміщення зображення на веб-сайті – це вже є його відтворення. А тому суб'єкт авторського права має можливість відповідно до ч. 1 ст. 440 Цивільного кодексу України застосовувати свої майнові права інтелектуальної власності на твір, тобто виключне право дозволяти використання твору і право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі – забороняти таке використання.

Також, підкреслимо, що використання фотографій на веб-сайті, а також об'єктів зафіксованих на них (твори живопису, скульптури, графіки, дизайну, твори декоративно-прикладного мистецтва) може здійснюватися тільки на підставі письмового дозволу автора (правовласника) та відповідно до ст.15 чинного закону України Про авторське право та суміжні права. Інакше кажучи, користувачеві слід укласти договір не тільки з автором фотографій (правовласником), але і з автором (правовласником) охоронюваного авторським правом твору, який відтворюється на фотографії.

Порушення прав інтелектуальної власності викликає необхідність застосування норм Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Кримінального кодексу України, а також Кодексу України про адміністративні правопорушення. Захист права на кожний об'єкт інтелектуальної власності визначено в Законах України Про авторське право і суміжні права, Про охорону прав на винаходи і корисні моделі, Про охорону прав на знаки для товарів і послуг тощо. Але, завдяки інтегруванню України у європейську спільноту, розвитку законодавства, судової практики, простіше та економічно вигідніше діяти правомірно, домовившись із власником про використання, володіння та розпорядження об'єктом інтелектуальної власності. Прикладом цього є укладання ліцензійних договорів і ліцензій, договорів комерційної концесії (франчайзинг), договорів передачі виключних прав та ін.

Не зважаючи на недосконалість нашого законодавства у сфері інтелектуальної власності, ця проблема продовжує бути актуальною для всього світового суспільства. Отож, особа чи організація, що хоче отримати право на використання певного авторського твору, може звернутися до цього центру, який, у свою чергу, буде контактувати із авторськими товариствами. Але реалізація такої системи неможлива без створення всесвітньої бази даних та обміну інформацією на державному рівні. Над розробкою загальної мережі, що дозволить країнам використовувати